

TENDINȚELE DEZVOLTĂRII MANAGEMENTULUI FISCAL ÎN CONTEXTUL RELAȚIILOR FINANCIAR-FISCALE ACTUALE

Marcel BOȘCANEANU

Doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare”,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: marcelboscaneanu84@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4776-9349>

În prezentul studiu științific ne propunem să analizăm definiția interesului fiscal, manifestările și caracteristicile varietăților sale, aspectele aplicative de implementare. Ne vom concentra pe procesul de gestionare a impozitelor, care se bazează pe interconectarea interesului privat și a celui public. Totodată vom sublinia faptul că interesul privat și public în impozitare este implementat prin procesele de elaborare a reglementărilor și aplicare a legii. La fel ne propunem să definim combinarea rațională sau a echilibrului dintre interesul privat și cel public în impozitare ca fiind echilibrul just între necesitatea de a asigura funcționarea durabilă a sistemului fiscal și satisfacerea corespunzătoare a nevoilor economice și sociale ale unui anumit contribuabil. În contextul studiului ne propun următoarele: definirea conținutului și naturii juridice a interesului privat și a celui public în impozitare, dezvăluirea particularităților combinării acestora în timpul stabilirii și colectării plăților fiscale în stat.

Cuvintele-cheie: relații financiar-fiscale, management fiscal, politica fiscală, interes privat, interes public.

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF FISCAL MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF CURRENT FINANCIAL-FISCAL RELATIONS

In this scientific study, we propose to analyze the definition of fiscal interest, its manifestations and characteristics, and the application aspects of its implementation. We will focus on the process of tax management, which is based on the interconnection of private and public interest. At the same time, we will emphasize that private and public interest in taxation is implemented through the processes of developing regulations and enforcing the law. We also propose to define the rational combination or balance between private and public interest in taxation as the fair balance between the need to ensure the sustainable functioning of the tax system and the appropriate satisfaction of the economic and social needs of a particular taxpayer. In the context of the study, we propose the following: defining the content and legal nature of private and public interest in taxation, revealing the peculiarities of their combination during the establishment and collection of tax payments in the state.

Keywords: financial-fiscal relations, fiscal management, fiscal policy, private interest, public interest.

ÉVOLUTION DE LA GESTION BUDGÉTAIRE DANS LE CONTEXTE DES RELATIONS FINANCIÈRES ET BUDGÉTAIRES ACTUELLES

Dans cette étude scientifique, nous proposons d'analyser la définition de l'intérêt fiscal, ses manifestations et caractéristiques, ainsi que les modalités de sa mise en œuvre. Nous nous concentrerons sur le processus de gestion fiscale, fondé sur l'interconnexion des intérêts privés et publics. Parallèlement, nous soulignerons que la prise en compte

de ces intérêts en matière de fiscalité se concrétise par l'élaboration de la réglementation et l'application de la loi. Nous proposons également de définir l'équilibre rationnel entre intérêts privés et publics en matière de fiscalité comme un juste milieu entre la nécessité d'assurer le bon fonctionnement du système fiscal et la satisfaction adéquate des besoins économiques et sociaux de chaque contribuable. Dans le cadre de cette étude, nous proposons de définir le contenu et la nature juridique des intérêts privés et publics en matière de fiscalité, et de mettre en lumière les spécificités de leur combinaison lors de l'établissement et du recouvrement des impôts.

***Mots-clés:** relations financières et fiscales, gestion budgétaire, politique budgétaire, intérêts privés, intérêts publics.*

ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИИ ФИСКАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТА В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ ФИНАНСОВО-ФИСКАЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ

В данном научном исследовании мы предлагаем проанализировать определение налогового интереса, его проявления и характеристики, а также аспекты его применения. Автор сосредоточился на процессе налогового управления, основанном на взаимосвязи частного и общественного интереса. При этом подчеркивает, что частный и общественный интерес в налогообложении реализуется посредством процессов разработки нормативных актов и обеспечения соблюдения законодательства. Также предлагает определить рациональное сочетание или баланс между частным и общественным интересом в налогообложении как справедливый баланс между необходимостью обеспечения устойчивого функционирования налоговой системы и надлежащим удовлетворением экономических и социальных потребностей конкретного налогоплательщика. В контексте исследования, автор предлагает следующее: определение содержания и правовой природы частного и общественного интереса в налогообложении, выявление особенностей их сочетания при установлении и сборе налоговых платежей в государстве.

***Ключевые слова:** финансово-фискальные отношения, управление государственными финансами, фискальная политика, частные интересы, общественные интересы.*

Introducere

Impozitele și taxele reprezintă un factor economic, social și politic important pentru dezvoltarea fiecărei societăți moderne. Formarea și implementarea unei politici fiscale solide servesc drept punct de referință strategic pentru funcționarea atât a economiilor puternic dezvoltate, cât și a celor emergente. În ultima perioadă, se acordă o atenție tot mai mare aspectelor sociale ale politicii fiscale, fiind subliniate modificările adecvate ale acesteia în legătură cu transformarea societății în sine și cu conformitatea acesteia cu experiența mondială progresistă. Filosofia reformelor în sfera fiscală se bazează pe tranziția către modelul de servicii, implementarea unor instrumente specifice de conformitate cooperativă etc. În acest context, există motive pentru a considera

impozitarea ca un element al mecanismului de integrare socială. Legătura dintre interesul privat și cel public se manifestă direct prin crearea unei baze financiare adecvate pentru dezvoltarea economică și socială a societății.

În ultimii ani, din cauza proceselor de globalizare, statele se confruntă cu sarcina maximizării veniturilor fiscale pentru a implementa programe de cheltuieli publice și a reduce deficitele sectorului public. Cu toate acestea, riscul presiunii fiscale asupra contribuabililor atrage din ce în ce mai multă atenție din partea investitorilor, a mass-media și a societății civile în ansamblu, care se implică direct în alimentarea bugetului public național statului.

Problema inversă, strâns legată de managementul social și fiscal modern, este cea a transparenței

în contextul plății impozitelor și taxelor, precum și a creșterii culturii fiscale a populației. Istoricul fiscal al unui anumit contribuabil a devenit o chestiune de reputație a acestuia. Plata la timp a integralității impozitelor și taxelor este o datorie care ar trebui îndeplinită cu bucurie și mândrie și, prin urmare, majoritatea contribuabililor din țările de top ale lumii nu au nicio îndoială cu privire la îndeplinirea obligațiilor lor fiscale. În acest sens, foarte bine a subliniat în lucrarea sa D. Noroc, că efectele armonizării și competiției fiscale sunt complexe și depind de o serie de factori, cum ar fi structura economică a țărilor, nivelul de dezvoltare, preferințele politice și nivelul de integrare economică. De asemenea, este crucial să se țină cont de faptul că armonizarea fiscală nu se limitează la ratele de impozitare, ci implică și o convergență a bazelor impozabile, a procedurilor fiscale și a regulilor de administrare fiscală [6, p. 88-89].

Practica mondială și tendințele actuale în dezvoltarea politicilor fiscale ale principalelor țări ale lumii arată o transformare treptată a sistemelor fiscale în contextul cooperării dintre contribuabili și autoritățile fiscale. Acest lucru necesită un studiu aprofundat al aspectelor teoretice și practice ale relației dintre gestionarea fiscală și asigurarea implementării intereselor private și publice.

Metodologia cercetării. În vederea realizării prezentului studiu, au fost utilizate mai multe metode, dintre care menționăm: analizei, deducției, comparativă, logico-juridică, de sinteză și sistematică. Importanța la elaborarea acestui studiu a avut studierea actelor normative în vigoare naționale și internaționale, existente în domeniul dat.

Conținutul de bază al cercetării

În special, dacă să ne referim la interesul privat și public în țara noastră, trebuie să ne referim în mod

direct la necesitatea transformării politicii fiscale a statului și a conformității cu direcția sa de integrare europeană, creșterea culturii fiscale a contribuabililor, modernizarea agențiilor fiscale și o nouă abordare a interacțiunii dintre stat și contribuabili, creșterea nivelului disciplinei, conștientizarea drepturilor și obligațiilor participanților la acest proces.

Aici trebuie să menționăm un moment important, că, pe de o parte, societatea cunoaște și conștientizează că măsurile de politică fiscală sunt adoptate de către stat și vizează nivelul, structura și complexitatea sistemului de impozitare, având la bază obiectivele de finanțare a cheltuielilor publice, însă, pe de altă parte, nu cunoaște că aceste măsuri de politică fiscală stimulează creșterea economică și soluționarea problemelor pe diverse domenii. Această situație nu face altceva decât să exprime o dublă dimensiune a politicii fiscale într-o economie modernă, cea de finanțare a cheltuielilor publice și de influențare a unor procese economico-sociale prin modul și nivelul în care se percep impozitele.

Cadrul normativ național, și anume Legea nr.181/2014 reglementează și descrie noțiunea de politică bugetar-fiscală – set de măsuri legate de formarea, administrarea și utilizarea resurselor bugetare pentru realizarea priorităților de politici economice și sociale [5]. Dacă e să analizăm atent această noțiune, observăm că politica bugetar-fiscală nu face altceva decât să asigure buna gestionare a resurselor financiare bugetare și anume în realizarea priorităților de politici economice și sociale, și nu în alte sensuri.

În teza de doctorat a dl. Noroc D. tratează mai multe subiecte, unele din ele se referă la evidențele de cauzalitate și efectele între politica fiscală și creșterea economică cât și aduce argumente conceptuale și empirice privind facilitățile fiscale ca instrument al politicii fiscale în vederea stimulării creșterii economice [6, p. 3]. Relația dintre stat și contribuabilii

bili este analizată în acest context de Băncilă N. care a acordat atenție politicii fiscale ca instrument de reglare conjuncturală, specificând următoarele „Politica fiscală, fiind un element important al economiei de piață, poate direcționa procesele economice, lichidând fenomenele negative prin gestiunea corectă a instrumentelor sale, printre acestea fiind: impozitele, taxele, alte prelevări obligatorii, cheltuielile guvernamentale. Astfel, în linii majore, politica fiscală reprezintă un complex de măsuri inițiate, implementate de guvern, prin intermediul bugetelor publice, în scopul realizării și menținerii echilibrului macroeconomic în economie” [1, p. 58].

Un alt autor [4, p. 113], foarte bine a punctat menționând că „Situția din economie în mare măsură este determinată de politica fiscală direcționată, dintr-o parte, spre stoparea căderii producției (de exemplu, în calitatea unor facilități fiscale pentru producători sau pentru mobilizarea surselor financiare în scopul investiției eficiente în unele ramuri ale economiei), iar din altă parte - spre susținerea programelor sociale. Politica fiscală se interferează puternic cu politicile sectoriale (industrie, agricultură, comerț etc.), cu politicile financiare, monetare, sociale, precum și cu strategiile legislativ-instituționale. Obiectivele intervenției fiscale sunt îndreptate spre: stimularea agenților economici pentru a efectua investiții în anumite domenii, înviorarea micului business, protejarea mediului înconjurător, creșterea calității și competitivității produselor, stimularea exportului, stimularea agriculturii etc.

Analizând cele menționate mai sus, menționăm că scrierea unor lucrări în domeniul administrației publice și al managementului fiscal vor fi utile pentru actualizarea abordărilor privind impozitarea (stabilirea de garanții pentru cetățeni, introducerea procedurilor democratice) și înlocuirea practicilor tradiționale de management bazate pe utilizarea puterii și proceduri birocratice clare, care se concen-

trează pe furnizarea de servicii publice de calitate, transformarea mecanismelor tradiționale de management al pieței: de la „comandă și control” la „motivare și primire de rezultate”.

În același timp, rezultatele studiilor din domeniile managementului fiscal al statului și dreptului financiar-fiscal nu acoperă pe deplin problemele care apar în contextul necesității de a concilia interesele persoanelor juridice fiscale.

Astfel, în acest articol ne propunem să definim noțiunea de „interes” în relațiile fiscale, să clarificăm influența reciprocă a implementării interesului privat și public în impozitare și procesul de implementare a managementului fiscal de stat.

Natura, importanța și funcțiile managementului fiscal.

Managementul fiscal, ca ramură separată a cunoașterii, a apărut la începutul secolului al XX-lea și a căpătat o utilizare intensivă în țările dezvoltate ca instrument modern de gestionare a resurselor financiare în domeniul fiscal. Obiectul unei astfel de influențe manageriale îl reprezintă relațiile care apar în procesul de colectare a impozitelor și taxelor, la care participanții, subiecții sunt înzestrați cu drepturi și obligații corespunzătoare. Rezultatele acestei influențe sunt formarea de fonduri centralizate, crearea unor condiții favorabile pentru dezvoltarea activității economice, asigurarea realizării intereselor societății. Există numeroase opinii în literatura științifică cu privire la natura, semnificația și funcțiile managementului fiscal, dar, în majoritatea cazurilor, cercetătorii sunt de acord că managementul fiscal ar trebui considerat la nivel macroeconomic și microeconomic, adică la nivel de stat și de întreprindere. Descriind managementul fiscal, putem distinge următoarele sale caracteristici:

- vizează reconcilierea intențiilor subiective ale contribuabililor și ale celor responsabili de colectarea impozitelor și taxelor cu circumstanțele re-

ale și eficiența organizațională a sistemului fiscal, combinarea idealului dorit cu posibilitatea reală în condițiile predominante;

- este un sistem de metode pentru implementarea potențialului inherent categoriei economice de „impozit” și „taxă”;

- acționează ca parte integrantă a managementului și conducerii statului, care îndeplinește pe deplin condițiile unei economii de piață și asigură venituri fiscale stabile la buget.

Așa cum am menționat mai sus, printre cercetătorii care sunt de acord că managementul fiscal ar trebui considerat la nivel macroeconomic și microeconomic, adică la nivel de stat și de întreprindere este și Zai V. P. care menționează că „Politica bugetară este politica prin care se realizează relațiile economice în formă bănească ce iau naștere în procesul de repartitie a produsului intern brut în legătură cu îndeplinirea funcțiilor și sarcinilor statului. Prin intermediul politicii bugetare un segment important din Produsul Intern Brut este inclus în planificarea la nivel macroeconomic. Politica bugetară are un rol important în realizarea politicilor economice și sociale, iar în plan financiar în mobilizarea și dirijarea resurselor financiare necesare îndeplinirii funcțiilor și rolului statului. Politica bugetară este o componentă importantă a politicilor economice în general. Trebuie precizat că politicile bugetare au un rol determinant în procesul de alocare a resurselor cât și în cel de control al cheltuielilor” [7, p. 114].

În urma analizării rezultatelor studiilor științifice menționate anterior, putem constata că managementul impozitelor și taxelor pot fi considerate un fenomen economic, un tip special de activitate administrativă și un proces care are loc între stat și contribuabili în următoarele etape: formarea politicii fiscale, organizarea plății impozitelor și taxelor, controlul și analiza implementării cerințelor legale de către participanții la raporturile juridice financiar-fiscale.

Într-o formă generalizată, managementul fiscal, ca tip special de activitate administrativă la nivel de stat, poate avea următoarele componente: definirea obiectivelor și formarea politicii fiscale a statului; activitățile agențiilor de stat autorizate privind crearea cadrului juridic pentru funcționarea sistemului fiscal; activitățile organizatorice, manageriale și de aplicare a legii ale agențiilor de stat autorizate în contextul administrării impozitelor și taxelor, evaluarea eficienței managementului fiscal de stat.

Cât privește politica fiscală a Republicii Moldova, trebuie să fie orientată spre soluționarea problemelor legate de impunerea fiscală, precum creșterea presiunii fiscale, dubla impunere și evaziunea fiscală. Aceste fenomene afectează negativ desfășurarea activității economice atât la nivel macroeconomic, cât și microeconomic, deteriorează climatul investițional și reduc contribuția financiară a agenților economici la bugetul de stat. În acest context, se impune necesitatea perfecționării sistemului fiscal la nivel național pentru a remedia dificultățile identificate.

Atunci când caracterizează politica fiscală națională, oamenii de știință subliniază că aceasta este o componentă a reglementării de stat a economiei și un element al mecanismului de gestionare a dezvoltării socio-economice a statului; un set de măsuri și acțiuni ale agențiilor abilitate în domeniul financiar-fiscal privind determinarea și stabilirea elementelor de impozite și taxe, proceduri și procese administrative; rezultatul muncii a numeroși experți și specialiști; o sferă de compromis între diferite grupuri de influență, care fac parte din sistemul politic și economic al țării.

Cât privește interesul în domeniul fiscal, este un fenomen social independent, o componentă indispensabilă a oricărui act și un potențial obiect al protecției juridice. Interesul determină direcția comportamentului subiectului și formează motivele acțiunilor. Natura publică a interesului se obser-

vă acolo unde este vorba de reprezentarea societății în ansamblu, în timp ce cea privată – dimpotrivă – este inerentă elementelor sale individuale. Izolarea interesului privat de cel public are loc în funcție de entitatea sa purtătoare. Fiecare individ sau grup de persoane își reprezintă interesele, care pot fi legate de interesele publice, pot exista în paralel sau chiar le pot contrazice. În același timp, asigurarea interesului public este o condiție pentru satisfacerea intereselor private (nevoile publice în educație, sănătate, protecție socială etc. sunt importante și valoroase atât pentru stat, cât și pentru societate în ansamblu, precum și pentru individ), pe de altă parte – interesul public este cauzat de anumite interese ale unor persoane specifice.

Interesul în domeniul fiscalității se manifestă în dorința entităților juridice fiscale de a asigura implementarea legitimă a acesteia, de a întreprinde acțiuni care vizează satisfacerea nevoilor și protejarea drepturilor, obținerea diverselor beneficii și îndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege.

Problema îmbinării politicii fiscale a statului cu interesul personal și social, privat și public, realizând un compromis și stabilind un echilibru, a apărut în civilizație odată cu apariția impozitării. Cu toate acestea, plățile fiscale încă duc la controverse în relațiile dintre contribuabili și autoritățile competente. Coliziunea intereselor indivizilor, societății și statului în domeniul fiscal este inevitabilă; sarcina statului este, în același timp, satisfacerea maximă a interesului public, minimizând pierderile în realizarea intereselor private.

Definirea principiilor de bază ale politicii fiscale și dinamica elaborării reglementărilor în domeniul fiscal pot indica dorința legiuitorului de a îndeplini pe deplin această sarcină. Reglementarea comportamentului participanților la relațiile fiscale, trebuie să se bazeze în mod obiectiv pe logica, oportunitatea și, în consecință, pe legalitatea colectării de bani de

la o persoană care a câștigat (primit) cu onestitate o anumită sumă către stat sau către unitatea sa administrativ-teritorială separată. Această contradicție crește în comparație cu reglementarea veniturilor și cheltuielilor publice. Astfel, deseori observăm că pentru îndeplinirea anumitor sarcini și funcții ale statului sau ale comunităților teritoriale, fondurile sunt colectate din impozite și taxe plătite, dar aceste sarcini și funcții nu sunt finanțate deplin sau sunt finanțate insuficient.

Începând cu secolul al XIX-lea și până în această perioadă, poziția conform căreia datoria contribuabilului corespunde nu doar dreptului, ci și obligației contrapartidă a statului de a utiliza eficient fondurile primite, în ordinea și în scopurile prevăzute de lege, pare exotică și percepută ca un flux pur științific, lipsit de valoare practică. Cu toate acestea, cercurile științifice demonstrează tendința de ridicare a problemei comunicării, interdependenței și influenței reciproce a interesului privat și public în domeniul fiscal, care se poate manifesta inclusiv prin cererea reciprocă și corespondența obligațiilor.

Combinarea interesului privat cu cel public se observă și în procesul de implementare a politicii fiscale de stat prin respectarea, utilizarea, implementarea și aplicarea reglementărilor fiscale. Manifestările de aplicare a legii de reconciliere și asigurare a intereselor sunt caracteristice relațiilor fiscale, ai căror participanți se bucură de drepturi și îndeplinesc atribuții în domeniul relevant. Armonizarea drepturilor și obligațiilor contribuabililor și a competențelor autorităților fiscale poate avea loc pe baza inegalității, ținând cont cel puțin de faptul că principala metodă de reglementare juridică a relațiilor fiscale este imperativă, iar una dintre părți este o autoritate publică. La prima vedere, aceasta implică o schimbare în echilibrul drepturilor și responsabilităților entităților care se raportează la diferite părți în relațiile fiscale. În susținerea acestui postulat se poate specifica sta-

tutul juridic al subiecților relațiilor fiscale prin Codul Fiscal al Republicii Moldova (în continuare CF RM) [2], în care articolul privind drepturile și obligațiile contribuabilului (articolul 8) începe cu conturarea drepturilor contribuabilului, apoi obligațiile și la final definirea naturii raporturilor juridice ale participanților în caz de absență a conducătorului întreprinderii.

În ceea ce privește caracteristicile interesului în relațiile fiscale, este logic să se afirme faptul că interesul contribuabilului și interesul statului sau al autorității teritoriale pot intra în conflict și pot coincide. Atunci când plătește impozite, partea obligată este cu siguranță interesată să obțină servicii sociale de înaltă calitate în detrimentul finanțării bugetare, însă distribuția și utilizarea fondurilor centralizate sunt determinate de normele de drept și depind direct de acțiunile planificate ale statului și ale colectivităților teritoriale pentru anul bugetar corespunzător.

În același timp, aceasta nu este o dovadă a unei confruntări între interesul privat și cel public, deoarece mecanismele imperative de reglementare a relațiilor fiscale asigură implementarea maximă a intereselor juridice private. Politica fiscală a statului permite puteri discreționare ale autorităților fiscale, care constă într-o anumită libertate de alegere în luarea unei decizii. În același timp, în relațiile dintre contribuabil și agențiile de control, numită în drept fiscal administrare fiscală, există o prezumție de legalitate a deciziilor contribuabilului în cazul în care norma legii sau a regulamentului implică o interpretare ambiguă a drepturilor și obligațiilor subiecților raporturilor fiscale, drept urmare există posibilitatea de a lua o decizie în favoarea fiecăreia dintre părți. Astfel, reglementările fiscale sunt un fenomen destul de complex, care apare datorită mai multor factori, inclusiv necesitatea de a echilibra interesul privat și cel public în impozitare.

Mecanismele de echilibrare a interesului privat și a celui public în soluționarea litigiilor fiscale includ proceduri de contestare a deciziilor sau acțiunilor autorităților fiscale în cadrul procedurilor administrative și judiciare, precum și instrumente suplimentare pentru asigurarea unui echilibru între interesul privat și cel public în domeniul fiscal, cum ar fi medierea, inter conversia, arbitrajul etc.

Există motive pentru a considera instituția răspunderii persoanelor juridice fiscale ca un instrument de restabilire a echilibrului intereselor la implementarea reglementărilor fiscale. Deși răspunderea fiscală rămâne responsabilitatea contribuabilului fără vinovăție, comunitatea juridică discută activ propuneri de modificare a legislației interne privind introducerea răspunderii vinovate a acestuia din urmă (cum ar fi cea inerentă altor ramuri de drept). Se observă că încălcarea reglementărilor fiscale poate fi cauzată de factori independenți de contribuabil sau de acțiuni ale unor terți, cum ar fi defecțiunile sistemului de raportare electronică sau acțiunile altor potențiale persoane juridice fiscale, cum ar fi agenți fiscali, reprezentanți fiscali, entități care contribuie la plata impozitelor (bănci, de exemplu) etc. Pe de altă parte, organelor de stat împuternicite și responsabile de asigurarea colectării depline și la termen a impozitelor și taxelor, a penalităților și amenzilor în bugetele de toate nivelurile, precum și de efectuarea acțiunilor de urmărire penală în caz de existență a unor circumstanțe ce atestă comiterea infracțiunilor fiscale adesea nu poartă responsabilitatea pentru actele ilicite, în ciuda confirmării oficiale că organele cu atribuții de administrare fiscală și persoanele cu funcție de răspundere ale acestora care nu își îndeplinesc corespunzător obligațiile poartă răspundere în conformitate cu legislația (articolele 9, 10 din CF RM) [2]. Și mai declarativă este responsabilitatea statului pentru eficiența utilizării veniturilor primite de la contribuabili. Este necesar să reamintim

articolul 131 din Constituția Republicii Moldova, conform căruia bugetul public național cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele raioanelor, orașelor și satelor, guvernul elaborează anual proiectul bugetului de stat și bugetului asigurărilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobării Parlamentului și nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare [3]. În plus, Constituția prevede că impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective și orice alte prestări sunt interzise (art.132) [3]. Cu toate acestea, obligațiile menționate anterior ale statului nu sunt susținute de o formă specifică de răspundere juridică. Mai mult, anumite interese private (de exemplu, în domeniul asigurării securității, educației etc.) sunt îndeplinite indiferent dacă transportatorul își îndeplinește obligațiile fiscale cu bună-credință.

Concluzii

Astfel, în contextul schimbărilor politice, economice și juridice care au loc în ultima perioadă în Republica Moldova, doctrina și practica juridică oferă o serie de argumente juridice care ar trebui să promoveze tranziția armonioasă către un nou nivel de gestionare a impozitelor și taxelor și să asigure cu succes implementarea interesului privat și a celui public. Natura și amploarea implementării acestora vor duce la o creștere a eficacității întregului mecanism statal, iar modernizarea organelor cu atribuții de administrare fiscală, în special, va contribui la formarea unui comportament fiscal bun. În raportul dintre interesul privat și cel public există o graniță mobilă subtilă, care se datorează nivelului socioeconomic de dezvoltare a societății, nevoilor statului și voinței legiuitorului.

În contextul studiului se propun următoarele:

1) interesul pentru impozitare reprezintă dorința participanților la relațiile publice de a satisface nevoile economice și sociale prin formarea suportului financiar necesar din contul veniturilor fiscale;

2) este fezabil să se definească o combinație între interesul privat și cel public în impozitare ca un echilibru just între necesitatea de a asigura funcționarea durabilă a sistemului financiar-fiscal și satisfacerea corespunzătoare a nevoilor economice și sociale ale unui anumit contribuabil. Realizarea echilibrului intereselor în domeniul financiar-fiscal este un proces fără sfârșit, care implică o modificare a practicilor fiscale de la coerciție la plată voluntară, autoimpozitare pe fondul dezvoltării relațiilor economice și sociale;

3) influența reciprocă a implementării interesului privat și public în impozitare și a procesului de gestionare a impozitelor de stat este urmărită în fiecare etapă a administrației publice în domeniul financiar-fiscal, în special formarea politicii fiscale, organizarea plății impozitelor și taxelor, controlul și analiza implementării cerințelor legale de către participanții la relațiile financiar-fiscale;

4) tendințele moderne ale managementului fiscal de stat sunt o schimbare în conținutul politicii fiscale și implementarea acesteia în contextul respectării principiilor de bază ale impozitării, identificarea și luarea în considerare a priorităților publice, dezvoltarea activă a unor noi forme de management, concurența fiscală între țări.

Având în vedere cele de mai sus, este demn de remarcat faptul că definirea conținutului și naturii juridice a interesului privat și public în impozitare, dezvoltarea particularităților combinării acestora în procesul de stabilire și colectare a impozitelor și taxelor în stat, implementarea unei analize comparative a doctrinei și practicii juridice interne și străine în acest domeniu reprezintă domenii promițătoare

de cercetare atât în domeniul dreptului financiar cât și fiscal în contextul îmbunătățirii activității financiare publice și a legislației financiar-fiscale actuale. Aceasta deoarece veniturile sunt o condiție prealabilă pentru funcționarea armonioasă a statului. Reglementarea juridică în domeniul impozitării, care vizează satisfacerea interesului public, nu trebuie să ignore interesele contribuabililor sau să le încalce drepturile și libertățile fundamentale. În aplicarea legii trebuie să se țină cont de un echilibru just între interesul public și elementele de bază ale implementării drepturilor fundamentale ale omului într-un stat democratic.

Referințe bibliografice

1. BĂNCILĂ, Natalia. Politica fiscală ca instrument de reglare conjuncturală. În: „25 de ani de reformă economică în Republica Moldova: prin inovare și competitivitate spre progres economic”, *Conferința științifică internațională consacrată celei de-a XXV-a aniversări a*

ASEM, culegerea de articole selectivă, Volumul V, 23-24 septembrie 2016. Chișinău: Academia de Studii Economice a Moldovei, 2016, 270 pag.

2. Codul fiscal al Republicii Moldova. Nr.1163 din 24.04.1997. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.62, 18.09.1997.

3. Constituția Republicii Moldova. Nr. 1 din 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.466, 13.11.2024.

4. CUCIREAVII, VI. Politica fiscală ca sistem de reglementare a economiei. În: *Revista teoretico-științifică „Economie și sociologie”*. 2010, nr.2/2010, p.112-119.

5. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale al Republicii Moldova nr.181 din 25.07.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.08.2014, nr. 223-230.

6. NOROC, D. *Politica fiscală din perspectiva creșterii economice și consolidarea finanțelor publice: teză de doctor în științe economice*. Chișinău, 2024. 183 pag.

7. ZAI, V. P. Abordări moderne legate de politica bugetară: politica fiscală și politica de cheltuială publică. În: *Revista Transilvană de Științe Administrative*. 2014, nr.1(34)/2014, p.113-124.